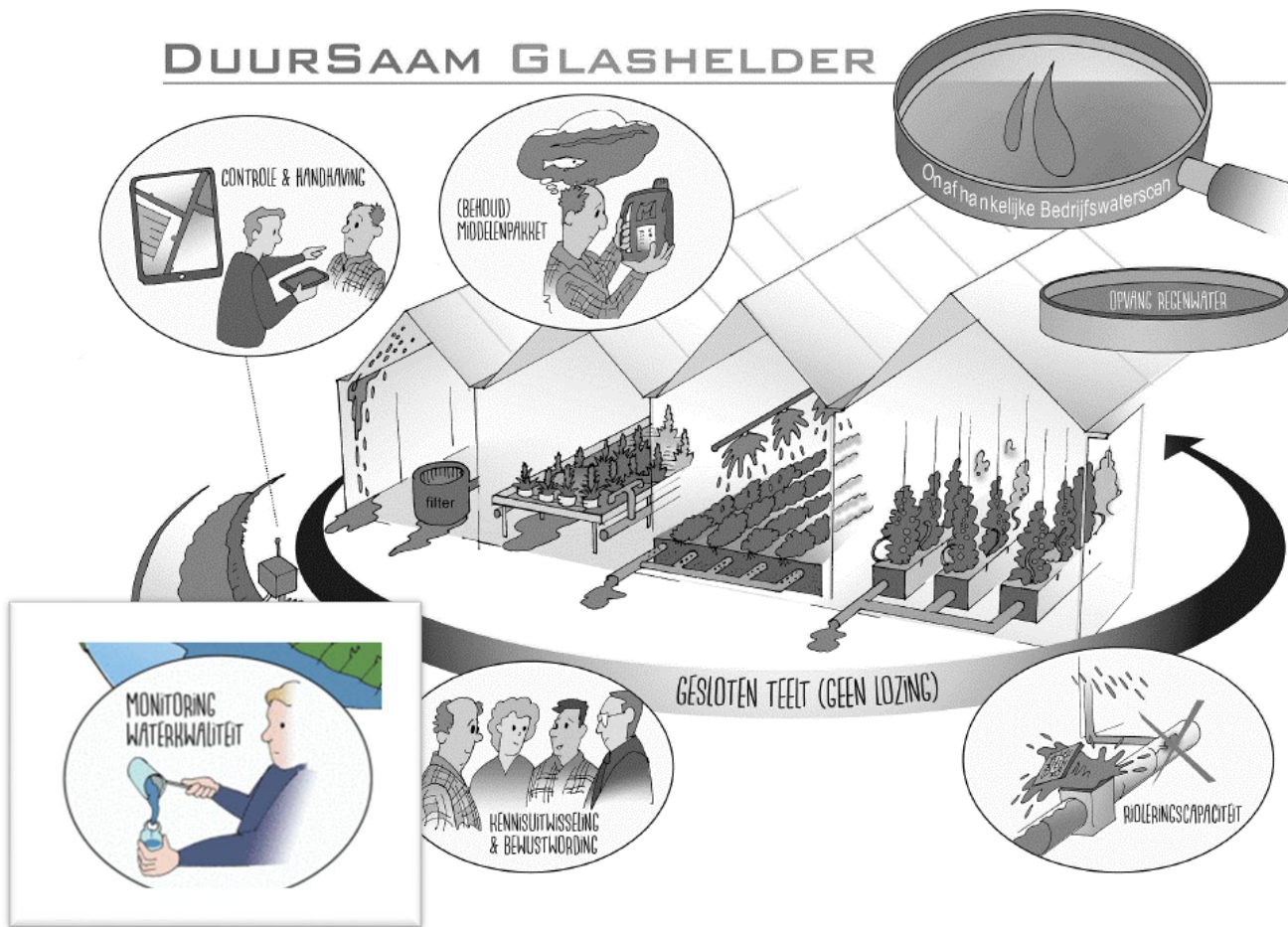

DUURSAAM GLASHELDER

Project Monitoring waterkwaliteit Resultaten en toetsing 2020

Maart 2021

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe, Provincie Groningen, het waterschap Hunze en Aa's en het waterschap Vechtstromen.

provincie Drenthe

Samenvatting

Het maatregelprogramma *DuurSaam Glashelder* is bedoeld om glastuinbouwbedrijven te ondersteunen bij het verminderen van emissies naar oppervlaktewater, grondwater en riool. Het programma bestaat uit zeven maatregelen. Het monitoren van de oppervlaktewaterkwaliteit in de drie glastuinbouwgebieden van Erica, Klazienaveen en Zuidbroek/Sappemeer is één van deze maatregelen. Aan de hand van de monitoring kan beoordeeld worden of de emissies naar oppervlaktewater verminderen.

In deze rapportage zijn de monitoringsresultaten van 2020 weergegeven. De meetgegevens van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten zijn getoetst aan de landelijk geldende normen. Uit de resultaten blijkt dat ten opzichte van het jaar 2019 nog geen duidelijke verbeteringen in de waterkwaliteit behaald zijn.

Gewasbeschermingsmiddelen

Voor gewasbeschermingsmiddelen vinden we in 2020 de volgende aantallen overschrijdingen.

Glastuinbouwgebied	Aantal overschrijdingen gewasbeschermingsmiddelen
Erica	5
Klazienaveen	4
Zuidbroek/Sappemeer	5

Tabel 1: Overschrijdingen gewasbeschermingsmiddelen 2020

Het doel van het maatregelprogramma is om in 2021 maximaal 1 overschrijding per meetpunt te realiseren.

Nutriënten

Voor nutriënten is in het maatregelprogramma geen apart doel geformuleerd. We sluiten aan bij de uitfasering zoals opgenomen in het Activiteitenbesluit. Het Activiteitenbesluit geeft aan dat de emissie van nutriënten in 2027 tot nul moet zijn gereduceerd. In deze rapportage zijn de metingen getoetst aan de geldende oppervlaktewaterkwaliteitsnormen. Alleen in Sappemeer wordt hier aan voldaan. In Klazienaveen, Erica en Zuidbroek worden de normen nog overschreden.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
1. Inleiding	5
2. Doelstelling.....	6
2.1 Doelstelling gewasbeschermingsmiddelen	6
2.2 Doelstelling nutriënten.....	6
3. Meetnet.....	7
3.1 Erica	7
3.2 Klazienaveen.....	7
3.3 Zuidbroek/Sappemeer.....	8
4. Toetsing	9
4.1 Gewasbeschermingsmiddelen	9
4.2 Nutriënten	9
5. Resultaten 2020.....	10
5.1 Gewasbeschermingsmiddelen	10
5.1.1 Erica	10
5.1.2 Klazienaveen.....	13
5.1.3 Zuidbroek / Sappemeer	13
5.1.4 Afstand tot doel.....	14
5.2 Nutriënten	15
5.2.1 Erica	15
5.2.2 Klazienaveen.....	16
5.2.3 Zuidbroek / Sappemeer	17
5.2.4 Afstand tot doel.....	18
6. Landelijk meetnet.....	19
7. Conclusie	20
7.1 Gewasbeschermingsmiddelen	20
7.2 Nutriënten	20
8. Bibliografie.....	21
Bijlage 1 Gemeten stoffen Erica	22
Bijlage 2 Gemeten stoffen Klazienaveen en Zuidbroek-Sappemeer	23

1. Inleiding

Uit monitoringsgegevens blijkt dat de glastuinbouw een zichtbare bijdrage levert aan de vervuiling van het oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten. Het maatregelprogramma *DuurSaam Glashelder* is bedoeld om glastuinbouwbedrijven te ondersteunen bij het verminderen van emissies naar oppervlaktewater, grondwater en riool.

Met het Maatregelprogramma *DuurSaam Glashelder* geven we invulling aan de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater, de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Het Maatregelprogramma loopt van 2017 tot en met 2021.

Het programma bestaat uit zeven maatregelen die leiden tot vermindering van emissies. Het monitoren van waterkwaliteitsdata is één van deze maatregelen. In drie glastuinbouwgebieden monitoren we de waterkwaliteit: Erica, Klazienaveen en Zuidbroek/Sappemeer. In deze rapportage geven we de waterkwaliteitsdata en toetsing van 2020 weer.

Allereerst is de doelstelling van het Maatregelprogramma opgenomen. Daarna volgt een beschrijving van de drie meetnetten. De wijze van toetsen leggen we uit, gevolgd door de resultaten voor gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten. In het daaropvolgende hoofdstuk is er aandacht voor het landelijk meetnet en we sluiten af met een conclusie.

2. Doelstelling

2.1 Doelstelling gewasbeschermingsmiddelen

In 2023 mogen er conform de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming nagenoeg geen overschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen meer plaatsvinden. De term 'nagenoeg' is opgenomen omdat een incidentele normoverschrijding niet is uit te sluiten.

Doelstelling voor 2021: Maximaal één overschrijding van de milieukwaliteitsnormen (JG, MAC of MTR, zie onderdeel Toetsing) per oppervlaktewatermeetpunt per jaar in de glastuinbouw.

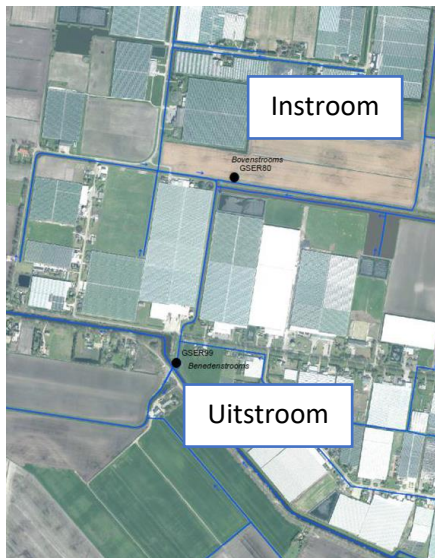
2.2 Doelstelling nutriënten

De emissie van nutriënten is sterk gelieerd aan de emissie van gewasbeschermingsmiddelen. Daarom is er voor nutriënten geen apart doel, maar sluiten we aan bij de uitfasering zoals opgenomen in het Activiteitenbesluit. Het Activiteitenbesluit geeft aan dat de emissie van nutriënten in 2027 tot nul moet zijn gereduceerd. Om dit te bereiken wordt elke drie jaar de emissienorm (aantal kg/ha/jaar) naar beneden bijgesteld.

Voor deze rapportage wordt getoetst aan de landelijk geldende waterkwaliteitsnormen voor stikstof en fosfaat.

3. Meetnet

3.1 Erica

Sinds 2006 wordt de instroom (GSER80) en uitstroom (GSER99) (figuur 1) gemonitord, om emissie van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten vanuit het glastuinbouwgebied Erica te meten.

Op deze manier is het gebruik van middelen in het glastuinbouwgebied, en de invloed van het bovenstrooms akkerbouwgebied inzichtelijk.

We meten met een frequentie van 5 keer per jaar. De gemeten parameters in 2020 staan vermeld in bijlage 1.

De nutriënten (stikstof en fosfaat) meten we bij beide meetpunten (GSER80 en GSER99) op hetzelfde moment als de gewasbeschermingsmiddelen.

Figuur 1: Meetlocaties glastuinbouwgebied Erica

3.2 Klazienaveen

In Klazienaveen meten we de emissie van gewasbeschermingsmiddelen in de instroom (1634) en uitstroom (1631) van het glastuinbouwgebied.

De nutriënten (stikstof en fosfaat) meten we ook bij beide meetpunten (1631 en 1634). We meten met een frequentie van 12 keer per jaar.

Figuur 2: Meetlocaties glastuinbouwgebied Klazienaveen

3.3 Zuidbroek/Sappemeer

Figuur 3: Meetlocaties glastuinbouwgebied Zuidbroek/Sappemeer

In Zuidbroek/Sappemeer is geen duidelijke in- en uitstroom in het glastuinbouwgebied. Er zijn twee vaste meetpunten (4298, 4299) en één meetpunt wat in principe elk jaar verschuift (4289). De gewasbeschermingsmiddelen meten we met een frequentie van 5 keer per jaar. De gemeten parameters in 2020 staan vermeld in bijlage 2.

De nutriënten (stikstof en fosfaat) meten we met een frequentie van 12 keer per jaar op meetpunt 4298 en 4289. Het meetpunt 4299 is in 2020 6 keer bemonsterd.

4. Toetsing

4.1 Gewasbeschermingsmiddelen

In Nederland worden verschillende normen gehanteerd voor de algemene milieukwaliteit, die gelden als het minimum kwaliteitsniveau voor alle oppervlaktewateren in Nederland, namelijk de MKN en MTR. Bij de MKN is er sprake van twee normen, respectievelijk het Jaargemiddelde (JG) en de Maximaal Aanvaardbare Concentratie (MAC). Het MTR is nog een oude norm, maar blijft van kracht zolang er geen MKN voor in de plaats komt.

Betekenis normen

MTR en JG vertegenwoordigen de concentratie van de stof in het milieu die bescherming biedt tegen nadelige effecten bij **langdurige** blootstelling aan die stof.

De MAC biedt waterorganismen bescherming tegen **kortdurende** piekblootstelling.

4.2 Nutriënten

Voor nutriënten gelden normen voor het gemiddelde over de periode april t/m september; het zogenaamde zomerhalfjaargemiddelde. In deze periode hebben de gehalten stikstof en fosfaat de meeste invloed op de waterkwaliteit.

5. Resultaten 2020

5.1 Gewasbeschermingsmiddelen

Per locatie is een grafiek opgenomen die het aantal overschrijdingen weergeeft in de periode 2013-2020. In de tabel onder de grafiek is opgenomen:

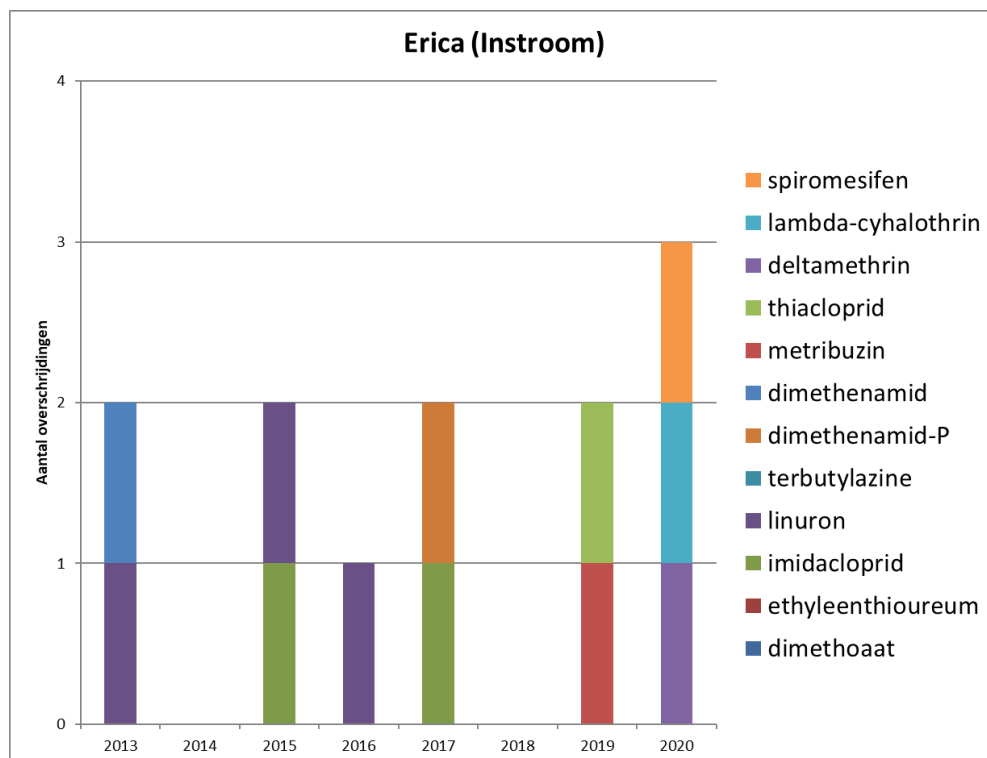
- Het type overschrijding: JG, MAC en/of MTR;
- Het type middel: insecticide, fungicide, herbicide e.a.;
- Een aantal merknamen van middelen waarin de werkzame stof zit;
- Een aantal teelttoepassingen waarin het middel gebruikt mag worden.

5.1.1 Erica

Er zijn 327 verschillende stoffen gemeten waarvan in totaal 120 stoffen, minimaal een keer op een van de locaties, worden aangetroffen. Voor 8 stoffen wordt de norm overschreden.

Ten opzichte van het jaar 2019 is het aantal overschrijdingen in de instroom met één toegenomen, en in de uitstroom met twee afgenomen. Thiacloprid en Cyazofamide komen beide jaren normoverschrijdend voor in de uitstroom.

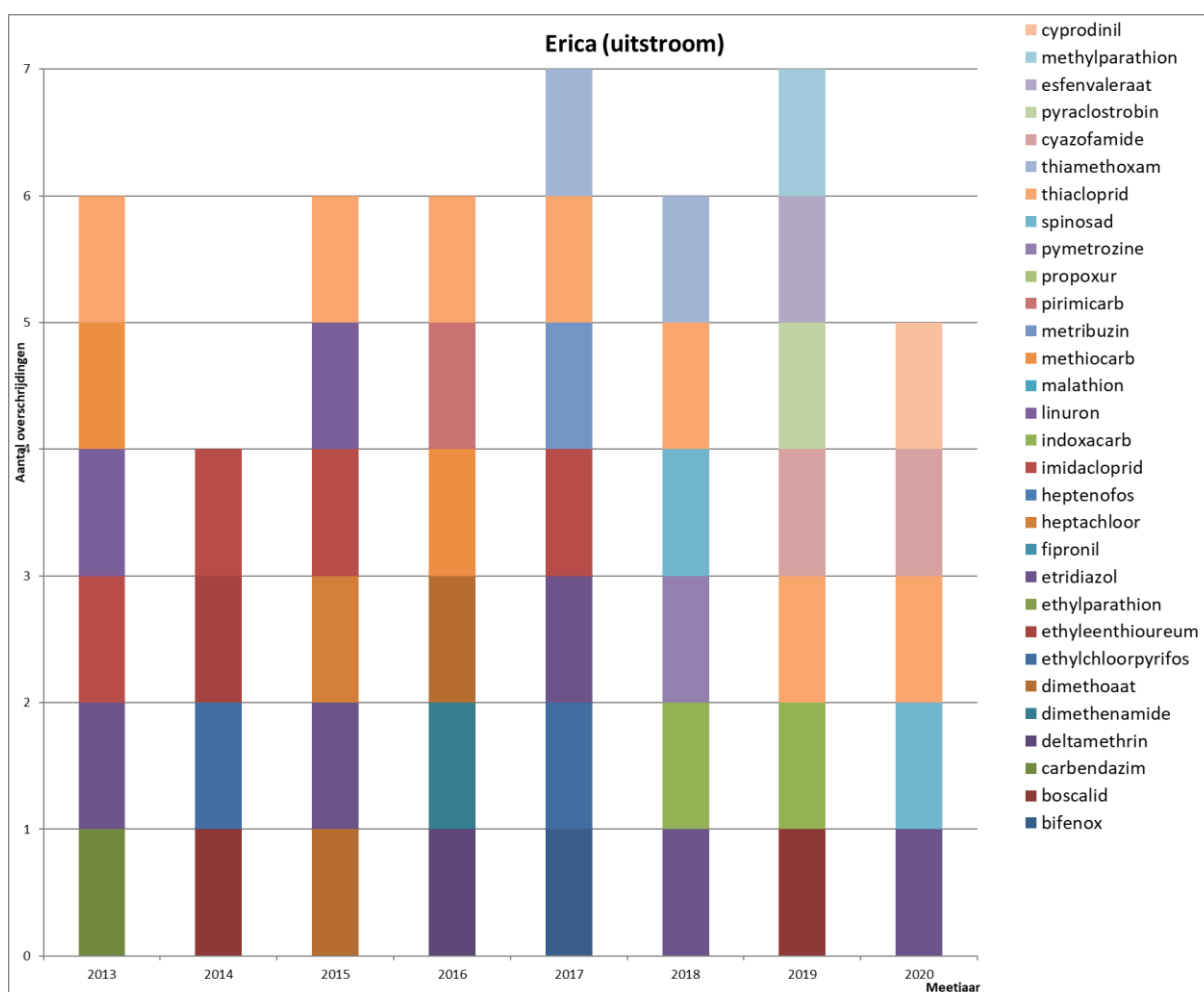
Onderstaande grafiek geeft het aantal overschrijdingen in de instroom van Erica weer, daarna volgt de grafiek met de gegevens van de uitstroom.

Grafiek 1: Overschrijdingen 2020 Locatie Erica_instroom

Werkzame stof	Type overschrijding	Type middel	Middel o.a.	Toepassing o.a.
Deltamethrin	MAC	Insecticide	Decis, Granprotec, WOPRO	akkerbouw: aardappelen, bieten, zaadteelt, peulvruchten, groente-, fruit- en sierteelt opslag van eetbare producten
Lambda-cyhalothrin	MAC	Insecticide	APN Lambda-C10, GOLDORAK, Karate Zeon, Ninja	akkerbouw: zaden, aardappelen, peulvruchten, granen, cichorei, groente-, kruiden- en sierteelt
Spiromesifen	JG	Insecticide	Oberon	aardbei, groenteteelt: peulgroenten, vruchtgroenten, sierteeltgewassen, bloemisterij: potplanten

Tabel 2: Overschrijdingen in 2020 Locatie Erica Instroom

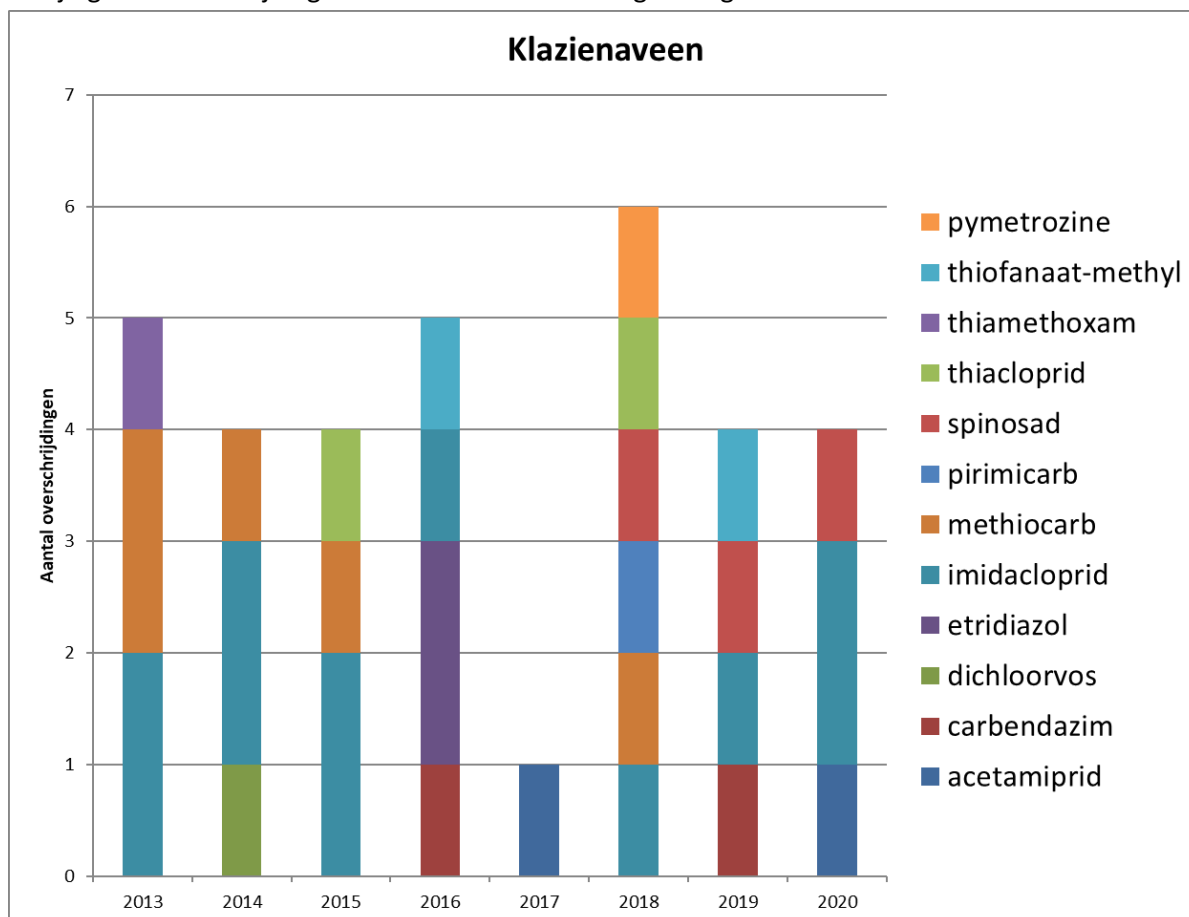
Grafiek 2: Overschrijdingen 2020 Locatie Erica_uitstroom

Werkzame stof	Type overschrijding	Type middel	Middel o.a.	Toepassing o.a.
Cyazofamide	MTR	Fungicide	Ranman Top	Sierteeltgewassen, groenteteelt
Cyprodinil	JG	Fungicide	Serenva, CHORUS 50 WG, Paladium, Switch	Peulvruchten, lupine, fruitgewassen: groot fruit, groenteteelt, sierteelt
Etridiazol	MAC	Fungicide	AAterra ME	Vruchtgroenten: aubergine, tomaat, paprika
Spinosad	MTR	Insecticide	Tracer Conserve	Bloemisterijgewassen Vruchtgroenten
Thiacloprid	MAC	Insecticide	Calypso Dadian	Bloemisterijgewassen Vruchtgroenten Vaste plantenteelt

Tabel 3: Overschrijdingen 2020 Locatie Erica_uitstroom

5.1.2 Klazienaveen

Er zijn 164 verschillende stoffen gemeten, waarvan er 36 zijn aangetroffen. Van de aangetroffen stoffen zijn er 3 stoffen die de norm overschrijden. Ten opzichte van het jaar 2019 is het aantal overschrijdingen gelijk gebleven. Imidacloprid en spinosad zijn in beide jaren overschrijdend. Er zijn geen overschrijdingen in de instroom van het gebied gemeten.

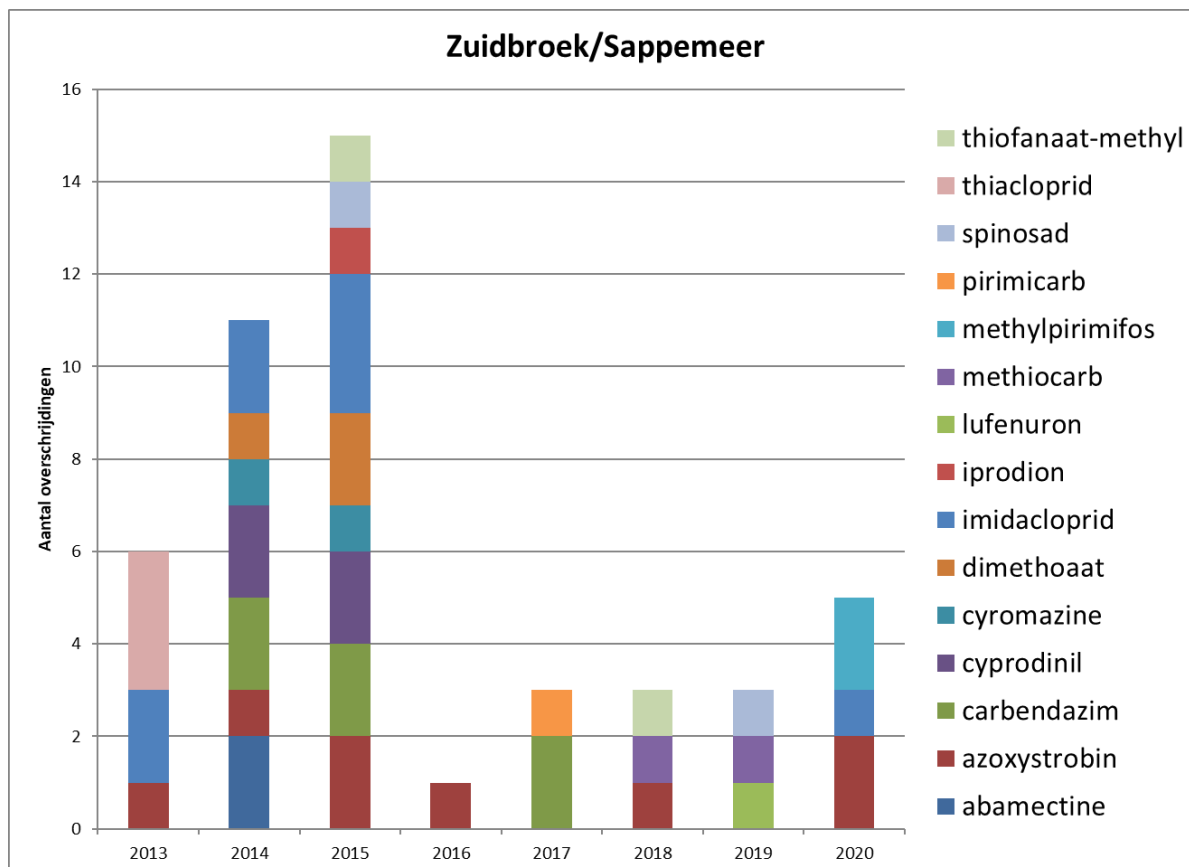
Grafiek 3: Overschrijdingen Locatie Klazienaveen

Werkzame stof	Type overschrijding	Type middel	Middel o.a.	Toepassing o.a.
Imidacloprid	JG en MAC	Insecticide	Admire	Potplanten Vruchtgroenten Snijbloemen
Spinosad	MTR	Insecticide	Tracer Conserve	Bloemisterijgewassen Vruchtgroenten
Acetamiprid	MTR	Insecticide	Gazelle	Bloemisterijgewassen Vaste plantenteelt Vruchtgroenten

Tabel 4: Overschrijdingen 2020 Locatie Klazienaveen

5.1.3 Zuidbroek / Sappemeer

Er zijn 181 verschillende stoffen gemeten, waarvan er 36 zijn aangetroffen. Van de aangetroffen stoffen zijn er 3 stoffen die de norm overschrijden. Ten opzichte van het jaar 2019 is het aantal overschrijdingen omhooggegaan. Er zijn geen stoffen die in beide jaren overschrijden.

Grafiek 4: Overschrijdingen Locatie Zuidbroek/Sappemeer

Werkzame stof	Type overschrijding	Type	Middel o.a.	Toepassing o.a.
Imidacloprid	JG (4289)	Insecticide	Admire	Bloemisterijgewassen Vruchtgroenten
Azoxystrobin	JG (4298 en 4289)	Fungicide	Ortiva Mirador	Boomkwekerij Bloemisterijgewassen Vruchtgroenten
Methylpirimifos	JG en MAC (4298)	Insecticide	Actellic	Granen (in opslag of bestemd voor opslag)

Tabel 5: Overschrijdingen 2020 Locatie Zuidbroek/Sappemeer. Bij type overschrijding staat tussen haakjes vermeld op welk meetpunt de overschrijding geconstateerd is.

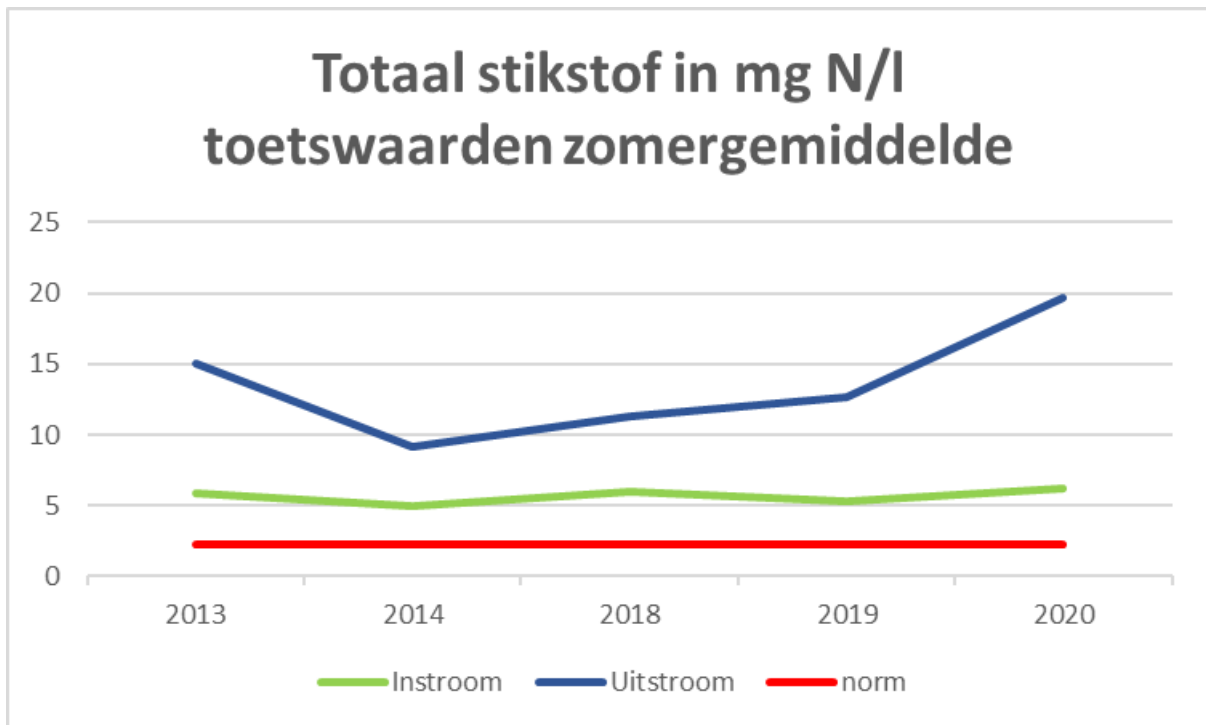
5.1.4 Afstand tot doel

Op alle locaties komen nog te veel overschrijdingen voor en is er zeker geen sprake van een eenmalige overschrijding per meetjaar en locatie.

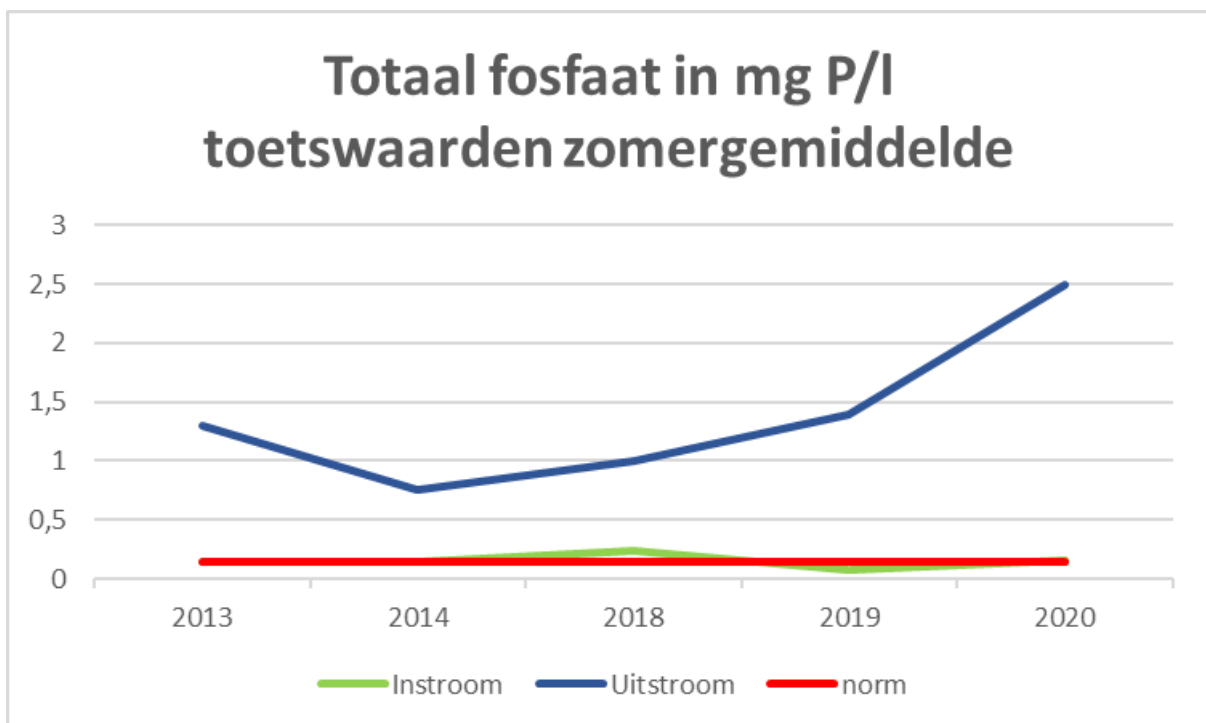
5.2 Nutriënten

5.2.1 Erica

De toetswaarden voor totaal stikstof liggen in zowel de in- als de uitstroom ver boven de normwaarde. Deze wordt in de instroom 3 keer overschreden en in de uitstroom 9 keer. Voor totaal fosfaat geldt dit vooral voor de uitstroom waar de normwaarde meer dan 10 keer wordt overschreden in 2020. De instroom ligt voor totaal fosfaat ongeveer op het niveau van de norm. In 2015, 2016 en 2017 zijn er geen nutriënten gemeten.

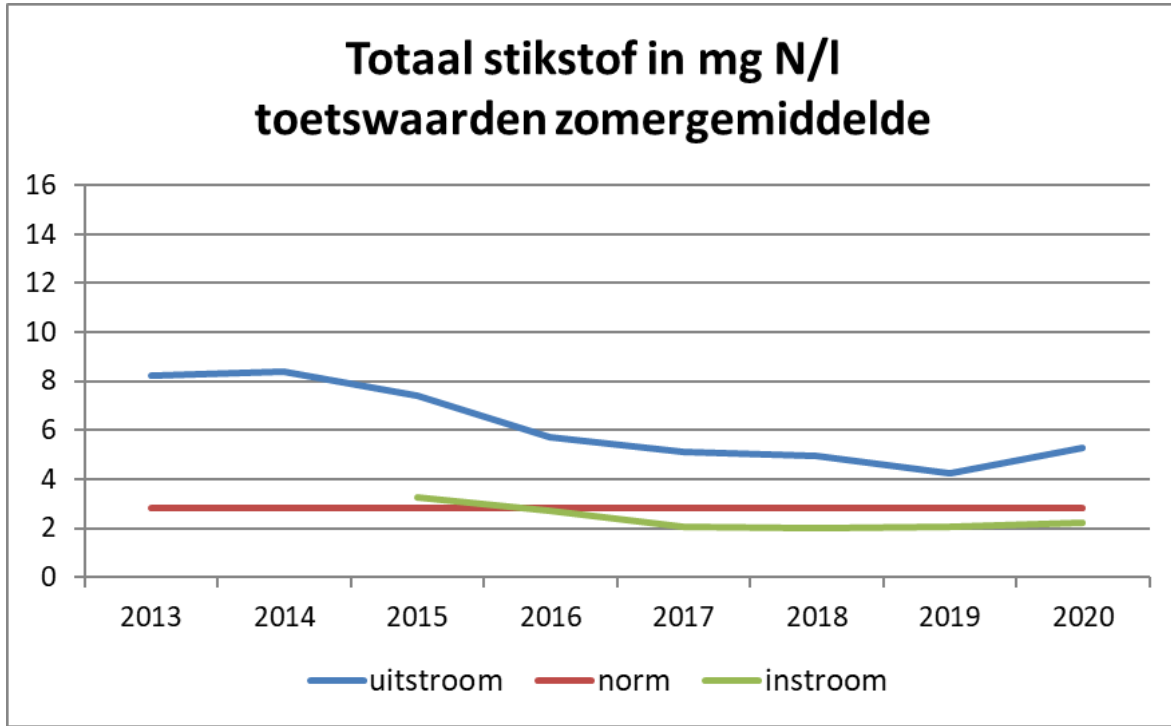
Grafiek 5: Totaal stikstof, Locatie Erica

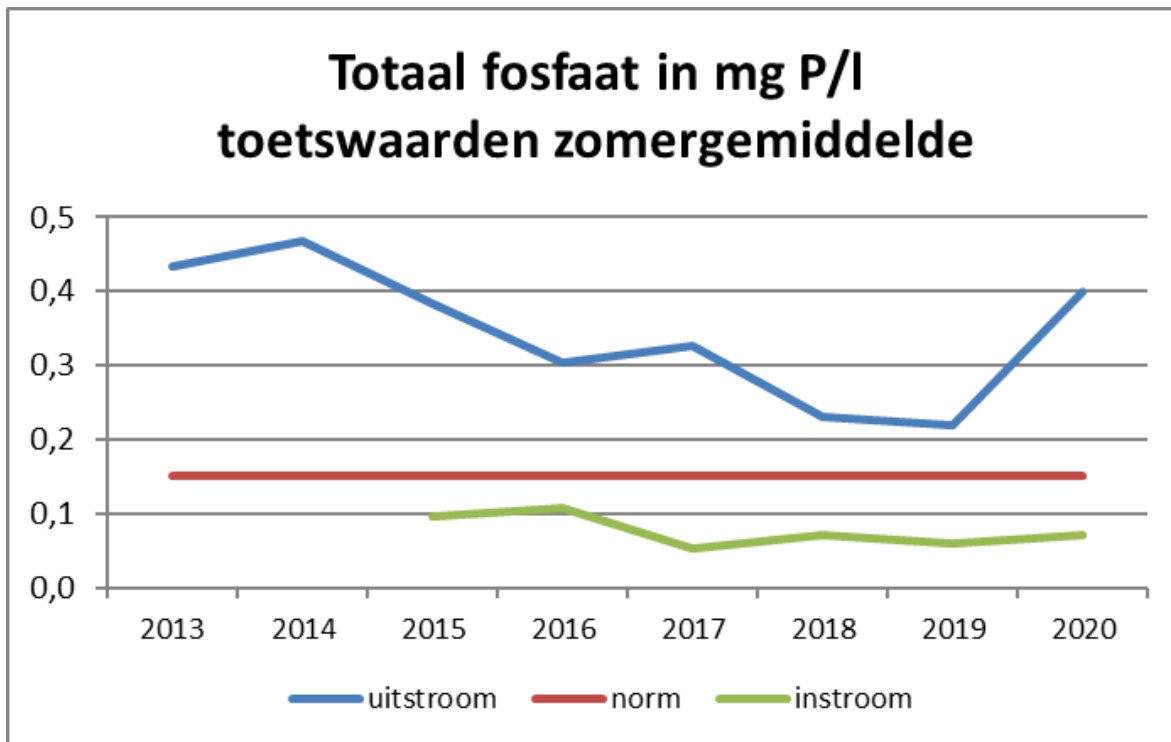
Grafiek 6: Totaal fosfaat, Locatie Erica

5.2.2 Klazienaveen

Het verschil tussen de ingaande stroom en de uitgaande stroom is in 2020 weer wat groter geworden ten opzichte van de eerdere jaren. Dit betekent dat de emissie van nutriënten in het glastuinbouwgebied gestegen is.

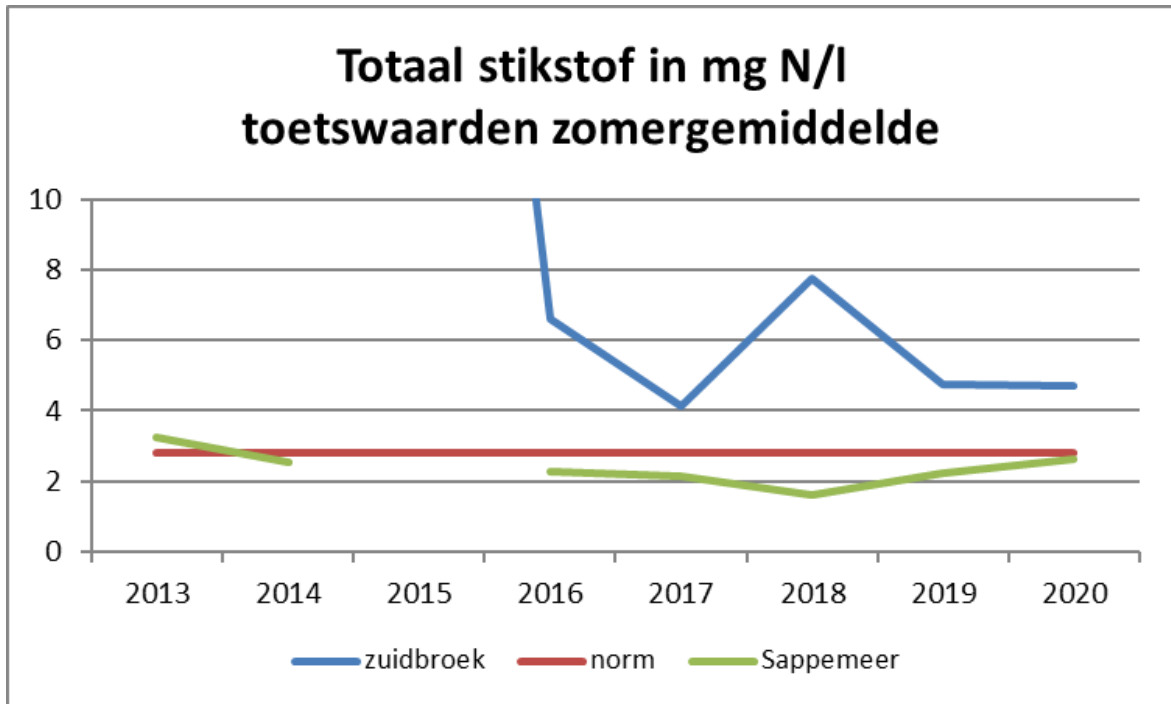
Grafiek 7: Totaal stikstof, Locatie Klazienaveen

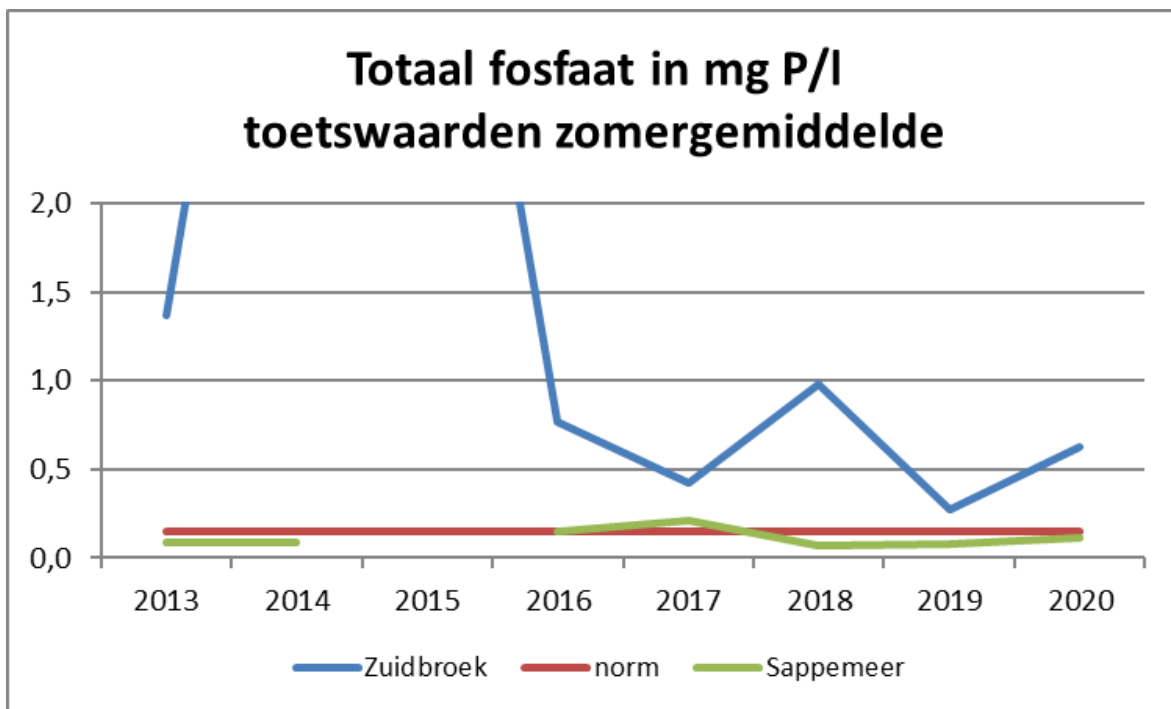
Grafiek 8: Totaal fosfaat, Locatie Klazienaveen

5.2.3 Zuidbroek / Sappemeer

Voor Zuidbroek/Sappemeer zijn de zomerhalfjaargemiddeldes van de twee vaste meetpunten (4298, 4299) weergegeven. De gemeten gehalten zijn in 2020 gestegen ten opzichte van het jaar 2019.

Grafiek 9: Totaal stikstof, Locatie Zuidbroek/Sappemeer

Grafiek 10: Totaal fosfaat, Locatie Zuidbroek/Sappemeer

5.2.4 Afstand tot doel

Voor Erica en Klazienaveen geldt dat het nutriëntengehalte in de uitstroom de normwaarden overschrijdt. In Klazienaveen is de dalende trend voor nutriënten in de uitstroom in 2020 verbroken; de gehalten zijn gestegen ten opzichte van 2019. In Erica is bij de uitstroom sprake van toename van zowel stikstof- als fosfaatconcentratie.

In Sappemeer ligt het gehalte voor nutriënten sinds 2018 onder de norm, maar ook daar zien we weer een stijging. Voor Zuidbroek wordt de norm nog altijd overschreden.

6. Landelijk meetnet

Het landelijk meetnet gewasbeschermingsmiddelen land- en tuinbouw (LM-GBM) is, in opdracht van destijds het ministerie van Infrastructuur en Milieu, als maatregel vanuit de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming opgezet. Dit meetnet is gericht op de grootste teelten binnen Nederland, waarvan glastuinbouw er één is. De gebieden die binnen DuurSaam Glashelder worden gemonitord zijn niet opgenomen in het landelijk meetnet omdat het areaal te klein is ten opzichte van bijvoorbeeld de grote glastuinbouwgebieden in het westen. De te behalen doelen, een afname van normoverschrijdingen van 50% in 2018, en 90% in 2023, gelden wel landelijk. Dit zijn ook de doelen waar dit maatregelprogramma op aansluit (Deltares, 2018).

Voor het landelijk meetnet is een lijst met te meten stoffen opgesteld. Van deze lijst meten we de volgende aantallen:

- Erica: Er zijn in totaal 327 stoffen gemeten, 90 staan op de landelijke lijst.
- Klazienaveen: Er zijn in totaal 164 stoffen gemeten, 72 staan op de landelijke lijst.
- Zuidbroek/Sappemeer: Er zijn in totaal 181 stoffen gemeten, 74 staan op de landelijke lijst.

De stoffen die landelijk binnen de glastuinbouw tot normoverschrijdingen leiden (2019) worden ook in de glastuinbouwgebieden binnen DuurSaam Glashelder normoverschrijdend aangetroffen in 2020.

In onderstaande tabel is een vergelijking gemaakt met de ranking voor stoffen in de glastuinbouw (op basis van het jaargemiddelde) vanuit het LM-GBM (rapportage Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land- en Tuinbouw 11205268-004-BGS-0002, 2 september 2020)

Landelijke ranking	Werkzame stof	Erica	Klazienaveen	Zuidbroek Sappemeer
1	Spinosad	X	X	
3	Imidacloprid		X	X
6	Methylpirimifos			X
9	Thiacloprid	X		
10	Acetamiprid		X	
11	Azoxystrobin			X
22	Etridiazol	X		
23	Cyprodinil	X		

Tabel 6: Aangetoonde stoffen binnen DuurSaam Glashelder, in vergelijking met stoffen die binnen het landelijk meetnet in de glastuinbouw als meest overschrijdend zijn gerankt.

7. Conclusie

7.1 Gewasbeschermingsmiddelen

Op alle locaties komen te veel normoverschrijdingen voor en is er nog geen duidelijke afname van het aantal overschrijdingen. Het doel, een eenmalige overschrijding per meetjaar en locatie, is nog niet behaald.

7.2 Nutriënten

Voor Erica, Klazienaveen en Zuidbroek zien we een overschrijding van stikstof en fosfaat. In Sappemeer ligt het gehalte voor nutriënten sinds 2018 onder de norm.

8. Bibliografie

Deltares. (2020). *Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land- en Tuinbouw, Evaluatie resultaten 2019*. Delft: Deltares.

(2017). *Maatregelprogramma DuurSaam Glashelder*. Veendam: Samenwerking waterschappen Hunze en Aa's en Vechtstromen, provincie Drenthe en Groningen, gemeente Emmen, Menterwolde, Hoogezand-Sappemeer, Slochteren, LTO Glaskracht Nederland.

Bijlage 1 Gemeten stoffen Erica

2,4,5-trichloorfenoxiazijnzuur	chlooroxuron	endrin	isoxadifen-ethyl	propoxur
2,4,5-trichloorfenoxypropionzuur	chlooroxnyl	epoxiconazool	isoxafutool	propyzamide
2,4'-dichloordifenyl-dichloorethaan	chloorprofam	esfenvaleraat	jodosulfuron-methyl	prosulfocarb
2,4'-dichloordifenyl-dichlooretheen	chloorthalonil	ethiofencarb	kresoxim-methyl	prosulfuron
2,4'-dichloordifenyltrichloorethaan	chloortoluron	ethofumesaat	lambda-cyhalothrin	prothioconazool
2,4-dichloorfenoxiazijnzuur	chlolantraniliprole	ethoprofos	lenacil	pymetrozine
2,4-dichloorfenoxyboterzuur	chloridazon	ethylazinfos	linuron	pyraclostrobin
2,4-dichloorfenoxypropionzuur	cis-chloordaan	ethylchloorpyrifos	malathion	pyraflufen-ethyl
2,4-dinitrofenol	cis-heptachloorepoxide	ethyleenthioureum	mandipropamide	pyrazofos
2,6-dichloor-4-nitroaniline	cis-tetrachloorvinfos (Z-isomeer)	ethylparathion	mecoprop	pyridaat
2,6-dichloorbenzamide	clethodim	etoxazool	mecoprop-P	pyridaben
2-methyl-4-chloorfenoxiazijnzuur	clodinafop-propargyl	etridiazol	mepanipyrim	pyridalyl
2-methyl-4-chloorfenoxyboterzuur	clomazon	fenamidon	mesosulfuron-methyl	pyrifenox
4,4'-dichloordifenyl-dichloorethaan	clopyralid	fenamifos	mesotrion	pyrimethanil
4,4'-dichloordifenyl-dichlooretheen	cloquintoceet-mexyl	fenarimol	metabenzthiazuron	pyriproxyfen
4,4'-dichloordifenyltrichloorethaan	clothianidine	fenhexamide	metalaxyl	pyrosulam
4,6-dinitro-o-cresol	clotrimazol	fenitrothion	metalaxyl-M	quinmerac
4-chloorfenoxiazijnzuur	cumafos	fenmedifam	metamitron	quinoclamin
4-hydroxy-2,5,6-trichloorisofthalonitril	cyanaazine	fenoxaprop-P-ethyl	metazachloor	quinoxifen
abamectine	cyantraniliprole	fenoxycarb	metconazool	quizalofop-P-ethyl
acetamidprid	cyazofamide	fenpropathrin	methidathion	rimisulfuron
aclonifen	cycloaat	fenpropidin	methiocarb	sethoxydim
alachloor	cycloxydim	fenpropimorf	methomyl	silthiofame
aldicarb	cyflufenamide	fenpyrazamine	methoxyfenozide	simazine
aldicarb-sulfon	cyflumetofen	fenthion	methylazinfos	S-metolachloor
aldicarb-sulfoxide	cyfluthrin	fenuron	methylchloorpyrifos	spinosad
aldrin	cymoxanil	fenvaleraat	methyl-metsulfuron	spinosynA
alfa-endosulfan	cypermethrin	fipronil	methoxydemeton	spinosynD
alfa-hexachloorcyclohexaan	cyproconazool	flonicamid	methylparathion	spirodiclofen
allethrin	cyprodinil	florasulam	methylpirimifos	spiromesifen
ametoctradin	cyromazine	fluazifop-P-butyl	metobromuron	sulcotrion
ametryn	delta-hexachloorcyclohexaan	fluazinam	metolachloor	tebuconazol
amidosulfuron	deltamethrin	fluidioxonil	metolachlor ethaansulfonzuur	tebufenpyrad
aminomethylfosfonzuur	demeton-S-methyl	flufenacet	metolachlor oxo azijnzuur	teflubenzuron
Amisulbrom	demeton-S-methylsulfon	fluopicolide	metoxuron	tefluthrin
atrazine	desethylatrazine	fluopyram	metrafenon	telodrin
azoxystrobin	desethylterbutylazine	fluoxastrobin	metribuzin	tembotone
bentazon	desisopropylatrazine	fluoxastrobine	mevinfos	tepraloxydim
benthiavalicarb-isopropyl	desmedifam	flupyradifuron	monolinuron	terbutrin
benzovindiflupyr	desmetryn	fluoxypyr	monuron	terbutylazine
benzyladenine	diazinon	flutolanil	nicosulfuron	tetrahydroftaalimide
beta-endosulfan	dichlobenil	Fluxapyroxad	nuarimol	tetramethrin
beta-hexachloorcyclohexaan	dichlofluanide	fonofos	omethoaat	thiabendazol
bifenazaat	dichloorvos	foramsulfuron	oxadiazon	thiacloprid
bifenox	dicofol	fosfamidon	oxamyl	thiamethoxam
bifenthrin	dieldrin	fosthiazaat	paclobutrazol	thifensulfuron-methyl
bitertanol	diethyltoluamide	furalaxyl	penconazool	thiofanaat-methyl
bixafen	difenoconazool	gamma-hexachloorcyclohexaan (lindaan)	pencycuron	tolclofos-methyl
boscalid	difenoxuron	glufosinaat	pendimethalin	tolylfluanide
bromacil	diffubenzuron	glyfosaat	penflufen	topramezon
bromoxnyl butyraat	diffufenican	haloxyfop	pentachloorfenol	trans-chloordaan
broomoxnyl	dimethachloor	haloxyfop-P-methyl	permethrin	triadimefon
broompropylaat	dimethenamid ethaansulfonzuur	heptenofos	picoxystrobin	triadimenol
bupirimaat	dimethenamide	hexachloorbutadieen	pinoxaden	triallaat
butachloor	dimethenamid-P	hexythiazox	piperynyl-butoxide	triazaofos
butocarboxim	dimethoaat	imazalil	pirimicarb	trichloorfon
butocarboximsulfoxide	dimethomorf	imidacloprid	prochloraz	triclopyr
captan	dinoseb	indoxacarb	procymidon	trifloxystrobin
carbaryl	diquat	iodosulfuron-methyl-natrium	profam	triflunizol
carbendazim	disulfoton	ioxnyl	prometryne	trifluraline
carbetamide	diuron	iprodion	propachloor	triflusulfuron-methyl
carbofuran	dodemorf	isodrin	propamocarb	trinexapac-ethyl
carfentrazon-ethyl	dodine	isoproturon	propaquizafop	tritosulfuron
chlofentezin	emamectin-benzoaat	isopyrazam	propazine	vinclozolin
chloorbromuron	endosulfansulfaat	isoxaben	propiconazol	zoxamide
chloorfenvinfos				
chloormequat				

Bijlage 2 Gemeten stoffen Klazienaveen en Zuidbroek-Sappemeer

1-naftaleensulfonzuur	difenoconazool	mepanipyrim	trans-fluoxastrobin
2-naftaleensulfonzuur	dimethoaat	mepiquatchloride	triflumizool
abamectine	dimethomorf	mesotrion	triflusulfuron-methyl
aclonifen	deltamethrin	metribuzin	trifloxystrobin
acetamiprid	dimethenamid-P	metconazool	thiacloprid
alachloor	dodemorf	metrafenon	thiamethoxam
aldicarb	diquatdibromide	methomyl	trinexapac-ethyl
amisulbrom	diquat	methiocarb	thiofanaat-methyl
atrazine	diuron	milbemycin A3	tolclofos-methyl
azoxystrobin	epoxiconazool	metalaxyl-M	tritosulfuron
benalaxyl-M	esfenvaleraat	metamitron	zoxamide
benthiavalicarb-isopropyl	etridiazol	nicosulfuron	amidosulfuron
bifenox	ethofumesaat	paclobutrazol	methylazinfos
bifenazaat	ethoprofos	pencycuron	ethylazinfos
bitertanol	fenhexamide	pendimethalin	ethylparathion
bixafen	fenmedifam	pirimicarb	chloortoluron
boscalid	fenamidon	prochloraz	diflufenican
bupirimaat	fenpropidin	propiconazol	fenamifos
methoxyfenozide	fenpropimorf	propamocarb hydrochloride	fenitrothion
methyl-metsulfuron	fenoxaprop-P-ethyl	propoxur	fenoxycarb
methylpirimifos	flonicamid	prosulfocarb	fenthion
methylparathion	fluazifop-P-butyl	prosulfuron	foramsulfuron
ethylchloorpyrifos	fludioxonil	prothioconazool	heptenofos
carbendazim	flufenacet	pymetrozine	iprodion
carfentrazon-ethyl	fluopicolide	pyraclostrobin	isoxaben
chlofentezin	fluopyram	pyridaben	lufenuron
chlorantranilprole	florasulam	pyridafol	malathion
chloorfenvinfos	flutolanil	pyraflufen-ethyl	mesosulfuron-methyl
chlolidazon	fluxapyroxad	pyriproxyfen	metobromuron
chloormequat	fosetyl-aluminium	quinmerac	metabenzthiazuron
clomazon	fosthiazaat	quinoxifen	mevinfos
clopyralid	haloxyfop-ethoxyethyl	quizalofop-P-ethyl	monolinuron
clothianidine	haloxyfop-P-methyl	silthiofam	metazachloor
chloorprofam	hexythiazox	S-metolachloor	omethoaat
chloorthalonil	imidacloprid	spinosad	picolinafen
cyazofamide	imazalil	spirodiclofen	pyroxsulam
cycloaat	joodpropynylbutylcarbamaat	spiromesifen	rimsulfuron
cyflufenamide	isoproturon	sulcotrion	simazine
cyflumetofen	jodosulfuron-methyl-natrium	thiabendazol	triazofos
cyproconazool	isopyrazam	triallaat	tribenuronmethyl
cyprodinil	kresoxim-methyl	tebuconazol	trichloorfon
cyromazine	lambda-cyhalothrin	tebufenpyrad	teflubenzuron
diazinon	lenacil	tepraloxymid	tefluthrin
dichloorvos	linuron	terbutrin	thifensulfuron-methyl
desethylterbutylazine	maleinehydrazide	terbutylazine	
desmedifam	mandipropamide		